

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΜΕΧΡΙ ΣΤΙΓΜΗΣ ΟΤΙ Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΜΗ ΣΤΕΡΟΕΙΔΩΝ ΑΝΤΙ-ΦΛΕΓΜΟΝΩΔΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΑΥΞΑΝΕΙ ΤΟ ΚΙΝΔΥΝΟ ΕΠΙΔΕΙΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΛΟΙΜΩΞΗΣ COVID-19.

Τελευταία έχουν διαρρεύσει στον ηλεκτρονικό τύπο πληροφορίες που συνδέουν ορισμένα μη στεροειδή αντιφλεγμονώδη φάρμακα, κυρίως την ιβουπροφένη, με επιδείνωση των συμπτωμάτων σε ασθενείς που έχουν λοίμωξη COVID-19. Η αρχική παρατήρηση έγινε από ιατρούς στη Γαλλία, αλλά αυτές οι παρατηρήσεις δεν έχουν καμία μέχρι στιγμής επιστημονική τεκμηρίωση. Σε επιστολή στο έγκυρο ιατρικό περιοδικό LANCET RESPIR MED ερευνητές έκαναν επιπλέον τη θεωρητική σκέψη, ότι η ιβουπροφένη που τροποποιεί τη λειτουργία του ενζύμου ACE2 θα μπορούσε να επιδεινώσει τα συμπτώματα της λοίμωξης COVID-19¹. Στη δημοσίευση μάλιστα συμμετείχε και Έλληνας ερευνητής από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Η άποψη αυτή ωστόσο, ήταν καθαρά μια θεωρητική ανησυχία, χωρίς να υπάρχει καμία επιβεβαίωση κλινική, ή πειραματική. Στην ιατρική πρακτική αντίθετα, οι θεραπευτικές οδηγίες βασίζονται σε κλινικές μελέτες.

Τι είναι τα μη στεροειδή αντιφλεγμονώδη φάρμακα?

Είναι φάρμακα που έχουν αντι-πυρετική, αντι-φλεγμονώδη και αναλγητική δράση και επομένως χορηγούνται για την αντιμετώπιση του πυρετού, του πόνου, της μυαλγίας (π.χ. στη γρίπη), αλλά και των κεφαλαλγιών. Ειδικά η ιβουπροφένη, ναπροξένη, δικλοφενάκη και τολφенаμικό οξύ είναι φάρμακα που έχουν αποδείξει σε κλινικές μελέτες αποτελεσματικότητα και ασφάλεια στη συμπτωματική θεραπεία της ημικρανίας και επομένως συστήνονται την αντιμετώπισή της². Ένα άλλο μη στεροειδές αντιφλεγμονώδες, η ινδομεθακίνη, είναι το μοναδικό φάρμακο που θεραπεύει σπάνια πρωτοπαθή σύνδρομο κεφαλαλγίας, όπως η συνεχής ετερόπλευρη κεφαλαλγία και η παροξυσμική ετερόπλευρη κεφαλαλγία. Γενικά, τα μη στεροειδή αντι-φλεγμονώδη φάρμακα έχουν μεγάλη θεραπευτική αξία ειδικά στις κεφαλαλγίες, όταν φυσικά έχουν συνταγογραφηθεί από ιατρό.

Είναι ασφαλής η χρήση τους στην περίοδο της πανδημίας COVID-19?

Δεν υπάρχει καμία επιστημονικά τεκμηριωμένη ανησυχία μέχρι στιγμής. Ο Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων των ΗΠΑ (FDA)³ και η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (WHO) έχουν τοποθετηθεί επ' αυτού (Αρχικά η WHO διατύπωσε ανησυχία, την οποία μετά ανακάλεσε).

Επομένως η χρήση των μη στεροειδών αντιφλεγμονωδών φαρμάκων, της ιβουπροφένης συμπεριλαμβανομένης, θα πρέπει να συνεχίζεται, ΑΛΛΑ ΜΟΝΟ ΟΤΑΝ ΕΧΕΙ ΣΥΣΤΑΘΕΙ ΑΠΟ ΙΑΤΡΟ.

Σε κάθε περίπτωση απαιτείται επικοινωνία με τον θεράποντα ιατρό επομένως, ο οποίος και θα εκτιμήσει εξατομικευμένα την κάθε περίπτωση ασθενούς.

Η χρήση αναλγητικών φαρμάκων για την αντιμετώπιση του πόνου και των κεφαλαλγιών ειδικότερα θα πρέπει να είναι περιορισμένη, επειδή εκτός των άλλων ανεπιθύμητων ενεργειών (όπως όλα τα φάρμακα μπορεί να έχουν), η αυξημένη χρήση τους οδηγεί σε κεφαλαλγία από κατάχρηση φαρμάκων, επιδεινώνει δηλαδή τις πρωτοπαθείς κεφαλαλγίες (την ημικρανία ή την κεφαλαλγία τύπου τάσεως).

Βιβλιογραφία

1. Fang L, Karakiulakis G, Roth M. Are patients with hypertension and diabetes mellitus at increased risk for COVID-19 infection? *Lancet Respir Med* 2020, March 11, <https://doi.org/10.1016/PII> .
2. Kouremenos E, Arvaniti C, Constantinidis TS, Giannouli E, Fakas N, Kalamatas T, Kararizou E, Naoumis D, Mitsikostas DD; Hellenic Headache Society. Consensus of the Hellenic Headache Society on the diagnosis and treatment of migraine. *J Headache Pain*. 2019 Dec 13;20(1):113. doi: 10.1186/s10194-019-1060-6.
3. https://www.fda.gov/drugs/drug-safety-and-availability/fda-advises-patients-use-non-steroidal-anti-inflammatory-drugs-nsaids-covid-19?utm_campaign=FDA%20advises%20patients%20on%20use%20of%20NSAIDs%20for%20COVID-19&utm_medium=email&utm_source=Eloqua

ΔΗΜΟΣ-ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Δ. ΜΗΤΣΙΚΩΣΤΑΣ, MD, PhD, FEAN

Αναπληρωτής Καθηγητής ΕΚΠΑ

Πρόεδρος Ελληνικής Εταιρείας Κεφαλαλγίας

Πρόεδρος Headache Panel, European Academy of Neurology